

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

8 Απριλίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1160

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. Δ12/ΓΠοικ.13107/283

Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρίες.

**ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 30 του ν. 2072/1992 «Ρύθμιση επαγγέλματος ειδικού τεχνικού προθετικών και ορθωτικών κατασκευών και λοιπών ειδών αποκατάστασης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 125/Α'/1992), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 του ν. 3329/2005 «Εθνικό Σύστημα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 81/Α'/2005).

2. Τις διατάξεις του ν. 2345/1995 «Οργανωμένες υπηρεσίες παροχής προστασίας από φορείς κοινωνικής πρόνοιας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 213/Α'/1995).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (ΦΕΚ 115/Α'/2010).

4. Τις διατάξεις του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/Α'/2010).

5. Τις διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 3918/2011 «Διρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα Υγείας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 31/Α'/2011).

6. Τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 4074/2012 «Κύρωση της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.» (ΦΕΚ 88/Α'/2012).

7. Τις διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 4320/2015 «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 29/Α'/2015).

8. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα», που κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο π.δ. 63/2005 «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα» (ΦΕΚ 98/Α'/2005).

9. Τις διατάξεις του π.δ. 189/2009 «Καθορισμός και ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (ΦΕΚ 221/Α'/2009).

10. Τις διατάξεις του π.δ. 73/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 116/Α'/2015).

11. Τις διατάξεις του π.δ. 142/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών» (ΦΕΚ 181/Α'/2017).

12. Τις διατάξεις του π.δ. 134/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης» (ΦΕΚ 168/Α'/2017).

13. Την κοινή υπουργική απόφαση Γ4α/Φ.201/1791/1998 «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Στέγης Αυτόνομης Διαβίωσης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΦΕΚ 517/Β'/1998) και τη διορθωτική της «Διορθώσεις σφαλμάτων στην απόφαση: Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Στέγης Αυτόνομης Διαβίωσης Ατόμων με Ειδικές ανάγκες» (ΦΕΚ 579/Β'/1998).

14. Την Δ29α/Φ.ΘΕΣΜ./ΓΠ26275/1048/22-1-2014 κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας «Ορισμός ειδικού νοσηλίου-τροφείου για τις Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρίες» (ΦΕΚ 172/Β'/2014).

15. Την Υ28/2015 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Αναπληρώτρια Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Θεανώ Φωτίου» (ΦΕΚ 2168/Β'/2015).

16. Την Υ29/08-10-2015 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών Γεώργιο Χουλιαράκη» (ΦΕΚ 2168/Β'/2015).

17. Την αριθμ. οικ.10294/877/6-3-2019 εισήγηση της προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

18. Το με αριθμ. 160 Φ.701.2/14.3.2019 έγγραφο του Αρχηγείου Πυροσβεστικού Σώματος.

19. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουν:

Ορίζουν τις προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης για άτομα με Αναπηρία ως εξής:

Άρθρο 1

Σκοπός - Ορισμοί

Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι ο καθορισμός του οργανωτικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με αναπηρία, ηλικίας άνω των 18 ετών.

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, οι ακόλουθοι όροι έχουν την έννοια που τους αποδίδονται αντίστοιχα ως εξής:

α. «Άτομα με αναπηρία»

Είναι τα άτομα με κάθε είδους κινητική, νοητική ή αισθητηριακή αναπηρία, εκ γενετής ή επίκτητη, ακολουθούμενη ή μη από δευτερογενείς παθήσεις και διαταραχές, τα οποία δεν μπορούν να διαβιώσουν αυτόνομα χωρίς κατάλληλη υποστήριξη.

β. «Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης» (Σ.Υ.Δ.)

Είναι το σύνολο των χώρων που διατίθενται για την μόνιμη διαβίωση - κατοικία των ατόμων με αναπηρία με οργανωμένη υποστήριξη από τον Φορέα, έτσι ώστε να διασφαλίζονται συνθήκες κατάλληλες για ύπνο, σωματική υγιεινή, καθαριότητα και αξιοπρεπή καθημερινή διαβίωση.

γ. «Ενοικοί»

Είναι τα άτομα με αναπηρία όπως περιγράφονται στο εδάφιο 1.α. του παρόντος, τα οποία κατοικούν σε Σ.Υ.Δ.

δ. «Φορείς» ίδρυσης και λειτουργίας Σ.Υ.Δ.

Είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που ιδρύουν Σ.Υ.Δ. και παρέχουν οργανωμένα όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες για την αξιοπρεπή διαβίωση ατόμων με αναπηρία. Δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως Φορείς, τα άτομα με αναπηρία, οι γονείς των ατόμων με αναπηρία ή οι δικαστικοί συμπαραστάτες αυτών που ενεργούν ως φυσικά πρόσωπα για τον εαυτό τους, τα τέκνα τους ή τα πρόσωπα που βρίσκονται υπό τη δικαστική συμπαράστασή τους.

ε. «Εποπτεύουσα Αρχή»

Είναι η Δ/νση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας εντός των διοικητικών ορίων της οποίας χωροθετείται η Σ.Υ.Δ. η οποία είναι αρμόδια και για τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας.

Άρθρο 2

Βασικές Αρχές, Σκοπός και Στόχοι

1. Η Υποστηριζόμενη Διαβίωση ενισχύει το θεμελιώδες δικαίωμα για ανεξάρτητη διαβίωση κάθε ατόμου με αναπηρία, μέσω αφενός της παροχής φροντίδας και υποστήριξης, με σεβασμό στα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια, τις ανάγκες και τις επιθυμίες του και αφετέρου της διατήρησης και ανάπτυξης στο μέγιστο βαθμό των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του, προκειμένου να διαβιεί με ασφάλεια, όσο το δυνατό πιο αυτόνομα και ενεργά στο κοινωνικό περιβάλλον, με στόχο τη κοινωνική του ένταξη συμπεριλαμβανόμενης της δυνατότητας πρόσβασης στην εκπαίδευση και την εργασία.

2. Η Υποστηριζόμενη Διαβίωση στοχεύει και συντελεί αποφασιστικά στην αποϊδρυματοποίηση των ατόμων με αναπηρία που φιλοξενούνται σε μονάδες κλειστής φροντίδας, στην περίπτωση που το οικογενειακό τους

περιβάλλον αδυνατεί για οποιοδήποτε λόγο να υποστηρίξει τη διαβίωσή τους, καθώς και στην απόκτηση καλύτερης ποιότητας ζωής με περισσότερες ευκαιρίες και μεγαλύτερο έλεγχο των επιλογών τους από τα ίδια.

3. Η Υποστηριζόμενη Διαβίωση αντιμετωπίζει το ζήτημα της διαβίωσης - κατοικίας των ατόμων με αναπηρία. Η διαβίωση των ενοίκων στις Σ.Υ.Δ. δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί "κλειστή περιθαλψη" ή "νοσηλεία".

Άρθρο 3

Διακρίσεις Σ.Υ.Δ.

1. Οι Σ.Υ.Δ. διακρίνονται βάσει του αριθμού των ατόμων με αναπηρία που διαμένουν σε αυτές, ως εξής:

α. Σ.Υ.Δ. 1-4 ατόμων με αναπηρία.

β. Σ.Υ.Δ. 5-9 ατόμων με αναπηρία.

2. Η σύνθεση των ενοίκων κάθε Σ.Υ.Δ. καθορίζεται από τη Διεπιστημονική Ομάδα του φορέα που την ιδρύει, βάσει επιστημονικών κριτηρίων και λαμβάνοντας υπόψη την προσωπικότητα, την κατάσταση της υγείας, τις δυνατότητες και τις ανάγκες εκάστου ατόμου με αναπηρία.

Άρθρο 4

Διαδικασία ένταξης και αποχώρησης ενοίκων

1. Στις Σ.Υ.Δ. γίνονται δεκτά άτομα με αναπηρία, εκ γενετής ή επίκτητη, ηλικίας 18 ετών και άνω, τα οποία δεν μπορούν να διαβιώσουν αυτόνομα χωρίς κατάλληλη υποστήριξη και πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις.

Στις Σ.Υ.Δ. δεν μπορούν να κατοικούν άτομα με ενεργά ψυχιατρικά προβλήματα ή άτομα με επιληπτικές κρίσεις που δεν υποστηρίζονται με φαρμακευτική αγωγή.

2. Οι υποψήφιοι ένοικοι γίνονται δεκτοί στις Σ.Υ.Δ. με την ακόλουθη διαδικασία:

α. Υποβολή αίτησης του ενδιαφερόμενου, από τον ίδιο ή τους γονείς του ή τον δικαστικό του συμπαραστάτη, προς τον εκάστοτε φορέα Σ.Υ.Δ., η οποία συνοδεύεται από:

- Φωτοτυπία με στοιχεία ταυτότητας/διαβατηρίου
- Ληξιαρχική Πράξη Γέννησης
- Πιστοποιητικό Οικογενειακής κατάστασης
- Πρόσφατη φωτογραφία

• Ιατρικό ιστορικό (γνωματεύσεις και πιστοποιητικά υγείας) που τεκμηριώνει την αδυναμία αυτόνομης διαβίωσης χωρίς κατάλληλη υποστήριξη.

• Γνωμάτευση Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας από Κ.Ε.Π.Α.

• Βεβαίωση Κοινωνικής Έρευνας, η οποία συντάσσεται από Κοινωνικό Λειτουργό δημόσιου νοσοκομείου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή μέλους του ΣΚΛΕ με άδεια άσκησης επαγγέλματος.

β. Έλεγχος των ως άνω τυπικών κριτηρίων από αρμόδιο υπάλληλο του φορέα.

γ. Παραπομπή του ενδιαφερόμενου για αξιολόγηση (ψυχιατρική εκτίμηση, ψυχολογική εκτίμηση, κοινωνικό ιστορικό) στη Διεπιστημονική Ομάδα του Φορέα με βάση τη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων και σύνταξη έκθεσης προς το Όργανο Διοίκησης του Φορέα για την ένταξη ή όχι του ατόμου στη Σ.Υ.Δ.

Ως βασικά κριτήρια αξιολόγησης θεωρούνται τα εξής:

- η προσωπικότητα του ενδιαφερόμενου ατόμου,
- οι δυνατότητες συμμετοχής του σε δραστηριότητες της κατοικίας και της Κοινότητας,

- η δυνατότητα προσαρμογής στις νέες συνθήκες διαβίωσης και συνύπαρξης με τους άλλους ενοίκους,
- η κατ' αρχήν αποδοχή του νέου περιβάλλοντος διαβίωσης από το ίδιο το άτομο ή/και την οικογένειά του.

δ. Απόφαση του οργάνου της Διοίκησης του φορέα για την ένταξη και τους όρους διαμονής του ενοίκου στη Σ.Υ.Δ.

ε. Ανακοίνωση της έγκρισης στον υποψήφιο ένοικο ή τον γονέα ή δικαστικό συμπαραστάτη του, συνοδευόμενη με γραπτή ενημέρωση για τους όρους που διέπουν τη διαμονή του στη Σ.Υ.Δ., οι οποίοι δεσμεύουν αφενός τον ίδιο και αφετέρου τον φορέα ως προς την παροχή των δέουσων υπηρεσιών και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του ενοίκου.

στ. Ακολουθεί περίοδος προετοιμασίας και σταδιακής ένταξης (έως 6 μήνες) του ενοίκου στη Σ.Υ.Δ., κατά την οποία εφαρμόζεται ένα «στάδιο προετοιμασίας και αποδοχής του», μέσω οργανωμένων και συντονισμένων συνεργασιών και συναντήσεων με το προσωπικό και τους άλλους ενοίκους, με σκοπό την ομαλή ένταξη και προσαρμογή στο νέο περιβάλλον διαμονής. Κατά την περίοδο αυτή, ο ένοικος ενημερώνεται περαιτέρω και με απόλυτη σαφήνεια για το περιεχόμενο των όρων που διέπουν τη διαμονή του στη Σ.Υ.Δ., τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, τους κανόνες λειτουργίας, τις παρεχόμενες υπηρεσίες, καθώς και τις εγκαταστάσεις και τις ανέσεις οι οποίες θα του παρασχεθούν.

ζ. Με την ολοκλήρωση της περιόδου προετοιμασίας και σταδιακής ένταξης ακολουθεί η επαναξιολόγηση του υποψηφίου και τελική έγκριση ένταξης στη Σ.Υ.Δ.

η. Υπογραφή «Συμβολαίου». Με τον υποψήφιο ένοικο (ή τον γονέα ή τον δικαστικό συμπαραστάτη του), συνάπτεται συμφωνία ένταξης («συμβόλαιο») στη Σ.Υ.Δ., και διαβίωσής του σε αυτή. Στο «Συμβόλαιο» περιγράφονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του ενοίκου (π.χ. σε σχέση με θέματα που αφορούν τη λήψη φαρμάκων, τη συνεργασία με το προσωπικό, τις υποχρεώσεις ατομικής υγιεινής και εμφάνισης, τη συμμετοχή στην καθαριότητα των χώρων, τήρηση ωραρίου, τις διανυκτερεύσεις εκτός της Σ.Υ.Δ., τις άδειες, τη φιλοξενία άλλων ατόμων, το διατροφολόγιο, καθώς και τη χρήση οισοπνευματωδών ποτών ή/ και ουσιών στο χώρο της Σ.Υ.Δ.). Επίσης, με το «Συμβόλαιο» ο ένοικος δεσμεύεται να συμμετέχει στα προγράμματα και τις δραστηριότητες της δομής, τα οποία κρίνονται ως απαραίτητα για την εξέλιξή του και την ενδυνάμωση της ανεξαρτησίας του. Η ένταξη στις Σ.Υ.Δ. λαμβάνει χώρα μόνο κατόπιν της υπογραφής του σχετικού Συμβολαίου διαμονής και από τα δύο μέρη.

θ. Οι ένοικοι μπορούν να αποχωρήσουν από τη Σ.Υ.Δ., οικειοθελώς, όποτε οι ίδιοι ή οι γονείς ή οι δικαστικοί συμπαραστάτες τους θελήσουν και εφόσον υπογράψουν σχετική δήλωση οι ίδιοι, ή οι γονείς ή οι δικαστικοί τους συμπαραστάτες, και ρυθμίσουν τις τυχόν υφιστάμενες νομικές και οικονομικές εκκρεμότητες.

ι. Με αιτιολογημένη απόφαση του οργάνου της Διοίκησης του φορέα δύναται να διακοπεί η διαβίωση του

ενοίκου στη Σ.Υ.Δ., εφόσον παραβιάζεται συστηματικά το Συμβόλαιο της παρ. η' του παρόντος ή ο Κανονισμός Λειτουργίας της Σ.Υ.Δ. ή οποιαδήποτε από τις λοιπές υποχρεώσεις του ενοίκου προς το φορέα. Με την απόφαση αυτή χορηγείται εύλογος χρόνος στον ένοικο ή στους γονείς του ή στον δικαστικό του συμπαραστάτη, προκειμένου να αποχωρήσει από τη Σ.Υ.Δ.

Άρθρο 5

Υποχρεώσεις Φορέα

1. Ο Φορέας οφείλει να παρέχει στους ενοίκους όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες υποστήριξης σύμφωνα με τις αρχές του άρθρου 2. Ειδικότερα οφείλει να εξασφαλίζει:

α. Υγιεινή, άνετη και ασφαλή διαμονή. Κάθε ένοικος έχει τον δικό του προσωπικό χώρο - δωμάτιο, όπου μπορεί, εφόσον το επιθυμεί, να τοποθετήσει επίπλωση και διακοσμητικά στοιχεία της επιλογής του, με δική του δαπάνη. Είναι επιτρεπτή η συγκατοίκηση δύο ενοίκων σε ένα δωμάτιο μετά από πρόταση της Διεπιστημονικής Ομάδας εφόσον πρόκειται για ζευγάρι, συγγενείς ή άτομα του ίδιου φύλου, με τη συγκατάθεση των ίδιων ή των γονέων ή των δικαστικών συμπαραστατών τους.

β. Υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή που παρασκευάζεται κατά προτίμηση στη Σ.Υ.Δ. με συμμετοχή των ενοίκων.

γ. Μέριμνα για την πρόσβαση των ενοίκων σε ιατρική φροντίδα και τυχόν απαιτούμενη φαρμακευτική αγωγή.

δ. Μέριμνα για την εισαγωγή σε νοσηλευτικό ίδρυμα εφόσον παραστεί ανάγκη.

ε. Μέριμνα για την ψυχαγωγία, τη διασκέδαση και τη συμμετοχή των ενοίκων σε κοινωνικές εκδηλώσεις ανάλογα με τις επιθυμίες τους.

στ. Μέριμνα για την δια βίου εκπαίδευση των ενοίκων και τη συμμετοχή τους σε προγράμματα και δράσεις βελτίωσης των μαθησιακών τους ικανοτήτων ανάλογα με δυνατότητες και τις επιθυμίες τους.

ζ. Μέριμνα για διαρκή φροντίδα αγωγής με σκοπό την αξιοποίηση, διατήρηση ή τυχόν εξέλιξη, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, των προσωπικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των ενοίκων, ώστε να επιτυγχάνεται ο βέλτιστος βαθμός αυτονομίας, ανάπτυξης της προσωπικότητας, της κοινωνικής συμμετοχής και ενίσχυσης των δυνατοτήτων τους προκειμένου να αποκτήσουν περισσότερες ευκαιρίες για την επίτευξη της κοινωνικής και εργασιακής τους ένταξης.

η. Προώθηση των ενοίκων που έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στην εργασία σε προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης και συνεχή συνεργασία με τους υπεύθυνους των προγραμμάτων αυτών, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται με τον πλέον βέλτιστο τρόπο η αξιοποίηση των δυνατοτήτων εργασιακής και κοινωνικής τους ένταξης.

θ. Μέριμνα, σε συνεργασία με τους εργοδότες κάθε ενοίκου, για την ασφαλή μετάβαση και επιστροφή από και προς τον χώρο εργασίας τους.

ι. Μέριμνα για την επικοινωνία των ενοίκων με την οικογένεια, το συγγενικό ή φιλικό τους περιβάλλον μέσω της παροχής κατάλληλου κατά περίπτωση υποστηρικτικού μηχανισμού.

ια. Πρόσβαση όλων των ενοίκων στις πληροφορίες που σχετίζονται με την λειτουργία, τους σκοπούς και τους στόχους της ΣΥΔ.

ιβ. Εφαρμογή από την διεπιστημονική ομάδα εγκεκριμένης διαδικασίας ενθάρρυνσης των ενοίκων για διατύπωση παραπόνων και στη συνέχεια καταγραφή και αξιολόγησή τους.

ιγ. Εξατομικευμένο πρόγραμμα προσαρμοσμένο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε ενοίκου, προκειμένου να εξασφαλιζόταν η ανάπτυξη και η βελτίωση της ζωής του, ανάλογα με τις επιθυμίες του.

ιδ. Την προστασία κάθε ενοίκου από κακοποίηση και αμέλεια. Εφαρμογή σαφώς καθορισμένων διαδικασιών, κατανοητών από όλο το προσωπικό, για την επίλυση των όποιων σχετικών αναφορών ή καταγγελιών. Οι διαδικασίες αυτές οφείλουν να δίνουν προτεραιότητα στην ασφάλεια των ενοίκων και να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη έγκαιρης επίλυσης τέτοιων ζητημάτων.

ιε. Την καταγραφή, τήρηση και ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων των ενοίκων σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR).

2. Ο Φορέας οφείλει να παρέχει τις Υπηρεσίες Υποστήριξης σε συνεχή βάση.

3. Ο Φορέας υποχρεούται να ενημερώνει τις οικογένειες ή τους δικαστικούς συμπαραστάτες των ενοίκων αναφορικά με τη διαβίωσή τους στη Σ.Υ.Δ. και να επιζητά τη συνεργασία τους. Σε ενοίκους που έχουν νομική ικανότητα, η ενημέρωση προς τρίτους δύναται να γίνει κατόπιν της συναίνεσής τους.

4. Ο φορέας οφείλει να μεριμνά για τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση των εργαζομένων ώστε να προσαρμόζονται στις συνεχώς ευμετάβλητες ανάγκες των ενοίκων παρέχοντάς τους υψηλής ποιότητας υποστηρικτικές υπηρεσίες.

5. Ο Φορέας οφείλει να καταρτίσει σχέδιο διαφυγής και διάσωσης από τους χώρους κατοικίας και εργασίας, τόσο για τους ενοίκους όσο και για τους εργαζόμενους, το οποίο πρέπει να αναρτάται σε κατάλληλες θέσεις. Όλοι οι ένοικοι, ανεξαρτήτως του είδους της αναπηρίας τους, καθώς και οι εργαζόμενοι στη Σ.Υ.Δ., πρέπει να λαμβάνουν γνώση του σχεδίου και να εκπαιδεύονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Άρθρο 6

Οργανωτική Διάρθρωση του Φορέα/Προσωπικό Σ.Υ.Δ.

1. Η Οργανωτική Διάρθρωση του Φορέα που ιδρύει και λειτουργεί Σ.Υ.Δ. έχει ως εξής:

α. τακτική Διοίκηση του Φορέα (Διοικητικό Συμβούλιο, Συνέλευση των Εταίρων κλπ., ανάλογα με τη νομική μορφή του φορέα).

β. Υπεύθυνος Λειτουργίας ή Διευθυντής του φορέα στην περίπτωση που αυτός είναι ΝΠΙΔ.

γ. Προσωπικό Υποστήριξης.

δ. Διοικητικό Προσωπικό.

2. Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής

Ο Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής ασκεί την διοίκηση και έχει την ευθύνη της καλής λειτουργίας και του συντονισμού όλων των Σ.Υ.Δ. που υποστηρίζονται από

τον Φορέα. Ορίζει το Προσωπικό Υποστήριξης που θα απασχολείται σε κάθε Σ.Υ.Δ. και ρυθμίζει τον χρόνο και τη φύση της απασχόλησής του. Ο Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής, πέραν των διοικητικών καθηκόντων του, μπορεί να είναι και μέλος του Προσωπικού Υποστήριξης, εφόσον ο φορέας λειτουργεί κατ' ανώτατο τρεις (3) Σ.Υ.Δ.

Ο Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής πρέπει να διαθέτει τα ακόλουθα προσόντα:

α. Να είναι κάτοχος τίτλου σπουδών ΑΕΙ ή ΑΤΕΙ ή ΤΕΙ των κλάδων των ανθρωπιστικών ή κοινωνικών επιστημών ή άλλων σπουδών κατάλληλων για τη θέση αυτή (ενδεικτικά: Πτυχίο Ψυχολογίας ΑΕΙ, Πτυχίο Κοινωνιολογίας ΑΕΙ, Πτυχίο Ιατρικής Σχολής ΑΕΙ, Πτυχίο Τμήματος Ειδικής Αγωγής ΑΕΙ, Πτυχίο Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής ΑΕΙ, Πτυχίο Τμήματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας ΑΤΕΙ, Πτυχίο Νοσηλευτικής ή Επισκεπτών Υγείας ΑΤΕΙ, Πτυχίο Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ ή άλλων συναφών κλάδων).

β. Να διαθέτει άδεια άσκησης επαγγέλματος, όπου αυτή είναι απαραίτητη.

γ. Οι άνδρες να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές.

δ. Να διαθέτει ικανότητα σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης υπηρεσιών φροντίδας, ανάληψης ευθυνών, συντονισμού και καθοδήγησης των συνεργατών, ευχέρεια επικοινωνιακής επικοινωνίας με τους γονείς ή τους δικαστικούς συμπαραστάτες των ατόμων με αναπηρία, διαχείρισης έργου και ανθρώπινου δυναμικού.

ε. Η καλή γνώση μίας ξένης γλώσσας, κατά προτίμηση της αγγλικής, είναι επιθυμητή στ. να έχει γνώση χειρισμού Η/Υ.

3. Προσωπικό Υποστήριξης

Το προσωπικό υποστήριξης παρέχει άμεσα στους ενοίκους όλες τις υπηρεσίες υποστήριξης για τη διαβίωσή τους στη Σ.Υ.Δ. και φροντίζει για την υλοποίηση των οριζόμενων στο άρθρο 5 υποχρεώσεων του Φορέα.

Τα μέλη του Προσωπικού Υποστήριξης παρέχουν τις υπηρεσίες τους είτε εντός είτε εκτός των Σ.Υ.Δ., είτε σε πλήρη ή μερική απασχόληση είτε ως επαγγελματίες προσωπικής φροντίδας όπου δύναται να διαμένουν στη Σ.Υ.Δ. (οικόσιτα).

Τα μέλη του Προσωπικού Υποστήριξης επιλέγονται από τον Φορέα σε συνεργασία με τον Υπεύθυνο Λειτουργίας/Διευθυντή με τα ακόλουθα κριτήρια:

α. να είναι κάτοχοι τίτλου σπουδών ΑΕΙ ή ΑΤΕΙ ή ΤΕΙ ή ΙΕΚ ή ΤΕΕ ή άλλων εκπαιδευτικών οργανισμών σε τομείς που σχετίζονται με την αποστολή των Σ.Υ.Δ. (π.χ. κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτές, κοινωνικοί βοηθοί, επιμελητές - φροντιστές ΑμεΑ κ.λπ.). Πρόσωπα που δεν έχουν την ανωτέρω εκπαίδευση, πλην όμως έχουν ασκήσει οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα η οποία σχετίζεται με την αποστολή των Σ.Υ.Δ., μπορούν να επιλέγονται ως μέλη του Προσωπικού Υποστήριξης.

β. Διαθέτουν άδεια άσκησης επαγγέλματος, όπου αυτή απαιτείται.

γ. Οι άνδρες να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές.

δ. Όλοι οι εργαζόμενοι οφείλουν να διαθέτουν έγκυρο πιστοποιητικό υγείας.

Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός, η θέση και η σχέση εργασίας του Προσωπικού Υποστήριξης εξειδικεύονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της Σ.Υ.Δ., με βάση τις ακόλουθες ελάχιστες απαιτήσεις:

Κατηγορία Σ.Υ.Δ. Ελάχιστο Προσωπικό

α. Σ.Υ.Δ. 1- 4 ατόμων:

1 Συντονιστής (φροντιστής) πλήρους απασχόλησης

1 Φροντιστής μερικής απασχόλησης

1 Άτομο ειδικότητας σχετικής με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ενοίκων (πλήρους απασχόλησης)

Το ως άνω ελάχιστο προσωπικό της κατηγορίας αυτής δύναται να καλύπτει τις ανάγκες περισσότερων από μία Σ.Υ.Δ. που λειτουργεί ο ίδιος φορέας εντός του ίδιου κτιρίου ή κτιριακού συγκροτήματος, προσαυξανόμενο κατά ένα φροντιστή πλήρους απασχόλησης ανά επιπλέον Σ.Υ.Δ.

β. ΣΥΔ 5-7 ατόμων:

1 Συντονιστής (πλήρους απασχόλησης)

2 Φροντιστές (πλήρους απασχόλησης)

1 Άτομο ειδικότητας σχετικής με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ενοίκων (πλήρους απασχόλησης).

γ. ΣΥΔ 8-9 ατόμων:

1 Συντονιστής (πλήρους απασχόλησης)

2 Φροντιστές (πλήρους απασχόλησης)

1 Φροντιστής (μερικής απασχόλησης)

1 Άτομο ειδικότητας σχετικής με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ενοίκων (πλήρους απασχόλησης)

Το ελάχιστο προσωπικό δύναται να αυξάνεται ανάλογα με τη βαρύτητα της αναπηρίας των ενοίκων της Σ.Υ.Δ., ύστερα από εισήγηση της Διεπιστημονικής Ομάδας του φορέα.

4. Διοικητικό Προσωπικό

Εάν ο αριθμός των Σ.Υ.Δ. που υποστηρίζονται από ένα Φορέα, απαιτεί την ύπαρξη ευρύτερης διοικητικής υποδομής (γραμματεία, λογιστήριο, τεχνικές υπηρεσίες κ.λπ.), η εν λόγω υποδομή σχεδιάζεται από τον Φορέα σε συνεργασία με τον Υπεύθυνο Λειτουργίας/Διευθυντή.

5. Στις περιπτώσεις που απαιτείται για την καλύτερη λειτουργία της Σ.Υ.Δ. συνεργασία με ειδικούς εξωτερικούς επιστήμονες (κλινικούς ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνικούς λειτουργούς, εργοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, φυσικοθεραπευτές κ.λπ.), ο Φορέας προβαίνει στην επιλογή τους σε συνεργασία με τον Υπεύθυνο Λειτουργίας/Διευθυντή.

6. Ο Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής, το Προσωπικό Υποστήριξης και το Διοικητικό Προσωπικό παρέχουν τις υπηρεσίες τους στον Φορέα με κάθε νόμιμο τρόπο (σύμβαση εργασίας πλήρους ή μερικής απασχόλησης, σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών, σύμβαση έργου κ.λπ.).

7. Στον Φορέα που λειτουργεί τις Σ.Υ.Δ. συγκροτείται Διεπιστημονική Ομάδα με διαγνωστικό - συμβουλευτικό ρόλο, η οποία αποτελείται τουλάχιστον από ένα ψυχολόγο και ένα κοινωνικό λειτουργό. Συντονιστής της Διεπιστημονικής Ομάδας είναι το πρόσωπο που ορίζει ο Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής του Φορέα, το οποίο δύναται να είναι και μέλος αυτής. Η Διεπιστημονική Ομάδα έχει την ευθύνη της εκτίμησης και της αξιολόγησης του ατόμου με αναπηρία κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 της παρούσας.

Άρθρο 7

Κανονισμός Λειτουργίας

1. Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Σ.Υ.Δ. περιλαμβάνει τους κανόνες που διέπουν τη λειτουργία της, τη συμβίωση των ενοίκων της, τα καθήκοντα, τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις του Προσωπικού Υποστήριξης, καθώς και τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Ο Κανονισμός λειτουργίας δύναται να στηρίζεται σε σχετικό πρότυπο, εφόσον συνταχθεί τέτοιο από το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

2. Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Σ.Υ.Δ. συντάσσεται, υπογράφεται και εγκρίνεται από την Διοίκηση του Φορέα και πρέπει κατ' ελάχιστον να περιέχει διατάξεις που καθορίζουν:

α. Τον αριθμό των ενοίκων που θα κατοικούν στη συγκεκριμένη Σ.Υ.Δ.

β. Το είδος της αναπηρίας των ενοίκων που θα κατοικούν στη συγκεκριμένη Σ.Υ.Δ.

γ. Τη διαδικασία ένταξης και αποχώρησης των ενοίκων.

δ. Τις θέσεις των μελών της Ομάδας Υποστήριξης, που απασχολούνται στη συγκεκριμένη Σ.Υ.Δ., τη φύση και συχνότητα των παρεχομένων Υπηρεσιών Υποστήριξης, καθώς και τον αριθμό των μελών της Ομάδας Υποστήριξης της Σ.Υ.Δ.

3. Ο Κανονισμός Λειτουργίας πρέπει να είναι καθολικά προσβάσιμος για τους ενοίκους της Σ.Υ.Δ. και να υπάρχει η σχετική προσαρμογή για τα άτομα που έχουν αισθητηριακή αναπηρία.

4. Ο Φορέας γνωστοποιεί στην Εποπτεύουσα Αρχή τον Κανονισμό Λειτουργίας κάθε Σ.Υ.Δ. πριν την έναρξη της λειτουργίας της, καθώς και κάθε τροποποίησή του.

Άρθρο 8

Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας

1. Για την ίδρυση και λειτουργία μιας Σ.Υ.Δ. ακολουθείται η κάτωθι διαδικασία:

α. Ο ενδιαφερόμενος Φορέας υποβάλλει στη Διεύθυνση Πολιτικών Ατόμων με Αναπηρία της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Μελέτη Σκοπιμότητας για την ίδρυση της Σ.Υ.Δ., η οποία περιλαμβάνει ιδίως την περιγραφή της θέσης και του χώρου εγκατάστασής της, τον σκοπούμενο αριθμό ενοίκων και την εκτίμηση της λειτουργικότητάς τους, τα οφέλη και τις πιθανές δυσκολίες ως προς τη λειτουργία της Σ.Υ.Δ., καθώς και όποιο άλλο στοιχείο κρίνεται ως σημαντικό από το Φορέα. Στη Μελέτη συμπεριλαμβάνεται έκθεση βιωσιμότητας για την ίδρυση της Σ.Υ.Δ., που συνοδεύεται από αναλυτική εκτίμηση του κόστους λειτουργίας της και των πηγών κάλυψής τους. Η εν λόγω Διεύθυνση, αφού ελέγξει την υποβληθείσα Μελέτη, εκδίδει και χορηγεί στον Φορέα, Έγκριση Σκοπιμότητας για την ίδρυση της Σ.Υ.Δ.

β. Ο Φορέας αφού λάβει την ανωτέρω Έγκριση Σκοπιμότητας, υποβάλει αίτηση προς τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας εντός των διοικητικών ορίων της οποίας χωροθετείται η Σ.Υ.Δ., η οποία συνοδεύεται από φάκελο με τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

αα. Την Έγκριση Σκοπιμότητας της περ. α' της παρούσας.
 ββ. Καταστατικό και ιδρυτική πράξη του Φορέα από το οποίο να προκύπτει η νόμιμη σύστασή του και οι σκοποί του περί της ίδρυσης και λειτουργίας Σ.Υ.Δ., εφόσον ο Φορέας είναι νομικό πρόσωπο.

γγ. Πιστοποιητικά ποινικού Μητρώου του Φορέα, εάν αυτός είναι φυσικό πρόσωπο, ή των μελών της τακτικής διοίκησής του εάν αυτός είναι νομικό πρόσωπο, καθώς και του Υπεύθυνου Λειτουργίας/Διευθυντή των Σ.Υ.Δ. από τα οποία να προκύπτει ότι τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν καταδικασθεί για ατιμωτικά αδικήματα.

δδ. Τίτλοι ιδιοκτησίας του οικήματος της Σ.Υ.Δ., από τον οποίο να προκύπτει ότι ο Φορέας έχει την ιδιοκτησία ή την επικαρπία ή την οίκηση της Σ.Υ.Δ., ή μισθωτήριο ή άλλο συμφωνητικό παραχώρησης χρήσης από το οποίο να προκύπτει ότι έχει παραχωρηθεί η χρήση του οικήματος στον Φορέα για λειτουργία Σ.Υ.Δ. και για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών (3) ετών.

εε. Κατόψεις του οικήματος της Σ.Υ.Δ. και τοπογραφικό διάγραμμα του οικοπέδου της.

στστ. Άδεια οικοδομής του οικήματος της Σ.Υ.Δ., εκτός εάν προκύπτει περίπτωση του άρθρου 23 παρ. 1 του ν. 1577/1985.

ζζ. Τον Κανονισμό Λειτουργίας της Σ.Υ.Δ.

ηη. Αρχιτεκτονικά Σχέδια θεωρημένα από λειτουργικής απόψεως από τις Τεχνικές Υπηρεσίες της οικείας Περιφέρειας.

θθ. Υπεύθυνη Δήλωση του ν. 1599/1986 (ΦΕΚ Α' 75) του φορέα διαχείρισης της ΣΥΔ ότι έχουν τοποθετηθεί εγκατασταθεί και θα συντηρούνται τα μέτρα και μέσα πυροπροστασίας της παρ. 6 του Κεφαλαίου Ι του άρθρου 13.

2. Η Εποπτεύουσα Αρχή οφείλει να χορηγήσει την Άδεια εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, ελέγχοντας την τήρηση των διατάξεων της παρούσας απόφασης και του νομοθετικού πλαισίου, όπως εκάστοτε ισχύει.

3. Ο Φορέας οφείλει να ενημερώνει άμεσα την Εποπτεύουσα Αρχή για κάθε αλλαγή των στοιχείων του φακέλου, ιδίως σε σχέση με τροποποιήσεις ως προς:

- το καθεστώς της ιδιοκτησίας της Στέγης,
- τις εγκαταστάσεις της Στέγης,
- τη δυναμικότητα,

- το είδος της αναπηρίας των ενοίκων που θα κατοικούν στη συγκεκριμένη Σ.Υ.Δ.,

- τον κανονισμό λειτουργίας.

4. Σε περίπτωση που ο Φορέας προτίθεται να λειτουργήσει περισσότερες από μια Σ.Υ.Δ. οφείλει να υποβάλλει νέο φάκελο με τα προσδιοριζόμενα στο άρθρο 8.1 στοιχεία και να λάβει νέα Άδεια για κάθε νέα Σ.Υ.Δ.

5. Κάθε Εποπτεύουσα Αρχή τηρεί Μητρώο με τις διαθέσιμες άδειες ίδρυσης και λειτουργίας Σ.Υ.Δ. της περιοχής ευθύνης της. Στο Μητρώο αυτό καταγράφεται τουλάχιστον ο αριθμός των ενοίκων κάθε Σ.Υ.Δ., καθώς και ο φορέας ίδρυσης και λειτουργίας τους. Σε περίπτωση που ο φορέας έχει την καταστατική του έδρα σε διαφορετική Περιφέρεια από εκείνη που ιδρύει τη Σ.Υ.Δ., η Εποπτεύουσα αρχή ενημερώνει και την αντίστοιχη της έδρας του φορέα.

Άρθρο 9

Πόροι του Φορέα

1. Πόροι του Φορέα μπορεί να είναι:

α. Τακτικές ή έκτακτες επιχορηγήσεις ή επιδοτήσεις πάσης φύσης από το Δημόσιο, τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, ή την Εκκλησία. Το ύψος των επιχορηγήσεων ή επιδοτήσεων υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των Σ.Υ.Δ. που υποστηρίζει ο Φορέας, τον αριθμό των ενοίκων που κατοικούν σε αυτές, το επιστημονικό, διοικητικό και λοιπό προσωπικό που απασχολεί ο Φορέας και τη διάρκεια των Υπηρεσιών Υποστήριξης σε ημερήσια βάση για κάθε Σ.Υ.Δ. που υποστηρίζει ο Φορέας.

β. Τροφεία, παροχές ή βοηθήματα των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης και της Κοινωνικής Αλληλεγγύης των ενοίκων ή των γονέων τους.

γ. Πόροι των Κοινοτικών Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

δ. Δωρεές, χορηγίες ή εισφορές, τακτικές ή έκτακτες των ενοίκων, των γονέων, των νόμιμων εκπροσώπων των ενοίκων ή τρίτων.

ε. Πόροι Προγραμμάτων Διεθνών Οργανισμών (ΟΗΕ, Παγκόσμια Τράπεζα, Συμβούλιο της ευρώπης κ.α.).

στ. Προγράμματα και δράσεις του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας.

ζ. Προγράμματα και δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

2. Είναι δυνατή η εκχώρηση στον Φορέα, κατόπιν ειδικής προς τούτο εξουσιοδότησης από τον ένοικο ή τους γονείς του ή τον δικαστικό του συμπαραστάτη, μέρους, μέχρι 80% του προνοιακού επιδόματος καθώς και των εν γένει πάσης φύσης και οποιασδήποτε μορφής βοηθημάτων και παροχών, για συμμετοχή στη δαπάνη διαβίωσης που δικαιούται κάθε ένοικος για όσο χρόνο κατοικεί στη Σ.Υ.Δ. που υποστηρίζει ο εν λόγω Φορέας. Στην περίπτωση αυτή το εκχωρούμενο μέρος των άνω επιδομάτων και εν γένει βοηθημάτων και παροχών θα καταβάλλεται απ' ευθείας στον Φορέα.

Άρθρο 10

Οικονομική διαχείριση

1. Η οικονομική διαχείριση των Σ.Υ.Δ. είναι αποκλειστική ευθύνη του φορέα ίδρυσης και λειτουργίας και του Διοικητικού Συμβουλίου του και εγκρίνεται, παρακολουθείται και ελέγχεται όπως ορίζεται από το καταστατικό του κάθε φορέα και σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

2. Την ευθύνη για τη φύλαξη και κίνηση των ατομικών βιβλιαρίων καταθέσεων των ενοίκων που είναι «ανίκανοι για δικαιοπραξία» δύναται να έχει ο Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής της Σ.Υ.Δ., κατόπιν ειδικής προς τούτο εξουσιοδότησης από τους γονείς ή τον δικαστικό συμπαραστάτη αυτών. Ο Υπεύθυνος Λειτουργίας/Διευθυντής δύναται να έχει επίσης στην ευθύνη του τη φύλαξη και κίνηση των ατομικών βιβλιαρίων καταθέσεων των ενοίκων που είναι ικανοί για δικαιοπραξία, κατόπιν ειδικής προς τούτο εξουσιοδότησης από αυτούς.

3. Τα χρήματα των καταθέσεων που προέρχονται από επιδόματα, προγράμματα, δωρεές κ.α. αξιοποιούνται κυ-

ρίως για τις προσωπικές ανάγκες του κάθε ενοίκου με την εξασφάλιση της έγγραφης σύμφωνης γνώμης του (ή του γονέα ή του δικαστικού συμπαραστάτη του) και ενημέρωση του Υπεύθυνου Λειτουργίας/Διευθυντή της Σ.Υ.Δ.

Άρθρο 11

Χωροθέτηση Σ.Υ.Δ.

1. Οι Σ.Υ.Δ. πρέπει να βρίσκονται εντός του αστικού ιστού, σε περιοχές γενικής ή αμιγούς κατοικίας, κοντά σε κοινωνικές εξυπηρετήσεις.

2. Στις περιοχές όπου δεν υφίσταται τοπικό χωρικό σχέδιο, οι Σ.Υ.Δ. πρέπει να βρίσκονται μέσα στον ιστό της πόλης ή του οικισμού. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορούν να βρίσκονται και στα όρια της πόλης ή του οικισμού αλλά πάντοτε σε επαφή με τον οικιστικό ιστό και μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. διασφαλίζεται η διαρκής και τακτική επικοινωνία και σχέση των ενοίκων της Σ.Υ.Δ. με το υφιστάμενο περιβάλλον και τη δράση της τοπικής κοινότητας είτε με μέσα μαζικής μεταφοράς είτε με άλλο τρόπο και

β. εξυπηρετούνται πλήρως από τα δίκτυα υποδομών (ηλεκτρισμός, τηλεφωνία, ύδρευση-αποχέτευση) της πόλης ή του οικισμού.

3α. Ένας φορέας μπορεί να ιδρύει είτε μια Σ.Υ.Δ. 1-4 ατόμων είτε μια Σ.Υ.Δ. 5-9 ατόμων και σε αυτοτελή κατοικία.

3β. Ένας φορέας μπορεί να ιδρύει μέχρι 3 Σ.Υ.Δ. 1-4 ατόμων στο ίδιο κτίριο ή κτιριολογικό συγκρότημα εφόσον η κάθε μία διαθέτει ανεξάρτητη είσοδο.

3γ. Ένας φορέας μπορεί να ιδρύει μέχρι 2 Σ.Υ.Δ. 5-9 ατόμων σε ενιαίο κτιριολογικό συγκρότημα εφόσον διαθέτουν διακριτές εισόδους και υποδομές.

3δ. Ν.Π.Δ.Δ. στο πλαίσιο της αποϊδρυματοποίησης, καθώς και πιστοποιημένοι φορείς παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Ν.Π.Ι.Δ.), δύνανται να ιδρύουν Σ.Υ.Δ. 1-4 ατόμων σε υφιστάμενα διαμερίσματα πολυκατοικιών (εκτός υπογείου και ημιυπόγειου ορόφου), υπό την προϋπόθεση ότι τα υπνοδωμάτια των ενοίκων τους θα είναι είτε μονόκλινα εμβαδού 9 τ.μ. κατ' ελάχιστον είτε δίκλινα εμβαδού 12 τ.μ. κατ' ελάχιστον, χωρίς τις περιοριστικές προδιαγραφές των παρ. 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 14 της παρούσας. Πρόσθετα, στις περιπτώσεις αυτές:

(αα) όταν οι ενοίκιοι της Σ.Υ.Δ. είναι δύο, το συνολικό εμβαδό του διαμερίσματος πρέπει να ανέρχεται κατ' ελάχιστον στα 60 τ.μ. με ένα W.C./λουτρό,

(ββ) όταν οι ενοίκιοι της Σ.Υ.Δ. είναι τρεις, το συνολικό εμβαδό του διαμερίσματος πρέπει να ανέρχεται κατ' ελάχιστον στα 80 τ.μ. με ένα W.C./λουτρό,

(γγ) όταν οι ενοίκιοι της Σ.Υ.Δ. είναι τέσσερις, το συνολικό εμβαδό του διαμερίσματος πρέπει να ανέρχεται κατ' ελάχιστον στα 110 τ.μ. με ένα W.C./λουτρό και ένα W.C.

4. Ένας φορέας μπορεί να λειτουργήσει συνδυαστικά τις παραπάνω διακρίσεις των Σ.Υ.Δ. σε ένα κτίριο ή κτιριολογικό συγκρότημα εντός ενιαίου οικοπέδου, υπό την αποκλειστική προϋπόθεση ότι ο συνολικός αριθμός των ενοίκων των επιμέρους Σ.Υ.Δ. δεν υπερβαίνει τους 12 ανά κτίριο και τους 18 ανά κτιριολογικό συγκρότημα.

Άρθρο 12

Νομιμότητα Οικοδομών

Οι Σ.Υ.Δ. πρέπει να έχουν ανεγερθεί βάσει άδειας οικοδομής της αρμόδιας υπηρεσίας δόμησης ως «κατοικίες» ή να είναι νομίμως υφιστάμενα ή νομιμοποιηθέντα κτίρια, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 4495/2017 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Άρθρο 13

Γενικές Προδιαγραφές Κτιρίων

1. Γενικές προδιαγραφές Σ.Υ.Δ.

1. Θέρμανση - Κλιματισμός

Όλοι οι χώροι των Σ.Υ.Δ. πρέπει να διαθέτουν εγκατάσταση θέρμανσης και κατά προτίμηση μέσω συστήματος που θα επιτρέπει την αυτόνομη λειτουργία της για τη Σ.Υ.Δ. Οι χώροι διημέρευσης και τραπεζαρίας είναι επιθυμητό να διαθέτουν και εγκατάσταση κλιματισμού με αυτόνομες τοπικές μονάδες διαιρούμενου τύπου.

2. Φυσικός Φωτισμός - Αερισμός

Όλοι οι χώροι που θα χρησιμοποιούνται για τη διαμονή, ύπνο και φαγητό πρέπει να έχουν τουλάχιστον τις ελάχιστες διαστάσεις ύψους, όπως και το ελάχιστο εμβαδόν ανοιγμάτων για τον άμεσο φυσικό φωτισμό και φυσικό αερισμό των χώρων που καθορίζονται από τον Κτιριοδομικό Κανονισμό (άρθρο 11 παρ. 5 και 7 ν. 3046/304), δηλαδή:

- Ελάχιστο ύψος χώρων κύριας χρήσης: 2,65 μ.

- Ελάχιστο εμβαδόν ανοιγμάτων φωτισμού: 10% του εμβαδού του δαπέδου του χώρου συμπεριλαμβανόμενου και του εμβαδού του τυχόν υπάρχοντος ημιυπαίθριου χώρου, εξώστη ή προστεγάσματος άνωθεν των ανοιγμάτων.

- Ελάχιστο εμβαδόν ανοιγμάτων αερισμού: 5% του εμβαδού του δαπέδου του χώρου, συμπεριλαμβανόμενου και του εμβαδού της οροφής του τυχόν υπάρχοντος ημιυπαίθριου χώρου, εξώστη ή προστεγάσματος άνωθεν των ανοιγμάτων.

Οι χώροι υγιεινής που δεν έχουν φυσικό αερισμό πρέπει να διαθέτουν σύστημα μηχανικού εξαερισμού με παροχή αέρα τέτοια, ώστε να γίνονται 12 αλλαγές ανά ώρα του αέρα του χώρου.

3. Στήθαία Εξωστών

Τα στήθαία των εξωστών ή ημιυπαίθριων χώρων πρέπει να έχουν ελάχιστο ύψος 1,20 μ. από το τελειωμένο δάπεδο.

4. Πόρτες - Παράθυρα

Κάθε πόρτα χώρου υγιεινής ή υπνοδωματίου πρέπει να μπορεί να ξεκλειδώνεται από την εξωτερική πλευρά σε περίπτωση ανάγκης.

Οι πόρτες των χώρων υγιεινής πρέπει να ανοίγουν προς τα έξω ή να είναι συρόμενες.

Στις πόρτες και στα παράθυρα να τοποθετούνται μάνταλα ασφαλείας και στροφείς (μεντεσέδες) εύχρηστοι και χωρίς αιχμηρά σημεία ή σημεία παγίδευσης του χεριού.

5. Ασφάλεια Εγκαταστάσεων

Τα θέματα ασφαλείας πρέπει να είναι αρκετά ενισχυμένα.

Κάθε ηλεκτρικός πίνακας πρέπει να διαθέτει αυτόματο διακόπτη διαρροής, ευαισθησίας 30mA, ο οποίος θα προστατεύει όλες τις γραμμές του.

Η εγκατάσταση παραγωγής και διανομής ζεστού νερού χρήσης πρέπει να διαθέτει διάταξη περιορισμού της θερμοκρασίας, κατάλληλα ρυθμισμένη ώστε να μην υπερβαίνει τους 40°C.

Στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται συσκευές παρασκευής φαγητού που λειτουργούν με αέριο (υγραέριο ή φυσικό αέριο), θα πρέπει να διαθέτουν αυτόματη βαλβίδα διακοπής της παροχής αερίου στην περίπτωση έλλειψης φλόγας.

Κάθε θερμοαντήρας νερού, πρέπει να διαθέτει θερμοστάτη, κατάλληλα ρυθμισμένο, ώστε η θερμοκρασία του ζεστού νερού να μην υπερβαίνει τους 40°C. Για την εξασφάλιση ικανής ποσότητας ζεστού νερού, λόγω της χαμηλής θερμοκρασίας αποθήκευσής του, πρέπει να τοποθετείται θερμοαντήρας αναλόγου μεγέθους.

6. Πυροπροστασία

α. Οι Σ.Υ.Δ. βάσει της χρήσης τους υπάγονται στην κατηγορία χρήσης κτιρίου Α - Κατοικίες και εφαρμόζονται σε αυτές όλες οι διατάξεις περί πυροπροστασίας κτιρίων με χρήση «Κατοικίες».

β. Στις Σ.Υ.Δ. επιπροσθέτως των οριζόμενων στο εδ. (α) επιβάλλεται:

- Ένας (1) φορητός πυροσβεστήρας ξηρής σκόνης ή βάσης νερού, κατασβεστικής ικανότητας τουλάχιστον 21Α-113Β-С, ανά 50 τ.μ. μικτής επιφάνειας. Οι πυροσβεστήρες θα τοποθετούνται σε εμφανή και με εύκολη πρόσβαση σημεία από το προσωπικό των ΣΥΔ.

Ανεξάρτητα από τους ανωτέρω υπολογισμούς, ο ελάχιστος αριθμός των ανωτέρω πυροσβεστήρων δεν θα είναι μικρότερος από δύο (2).

- Φωτιστικά Ασφαλείας σε κάθε δωμάτιο, σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN 1838

- Αυτόματο σύστημα πυρανίχνευσης που να καλύπτει όλους τους χώρους της ΣΥΔ, που ικανοποιεί τις απαιτήσεις του προτύπου ΕΛΟΤ EN 54 ισχύει και σύμφωνα με τις προδιαγραφές του κατασκευαστή.

- Οπτικές διατάξεις συναγερμού που να καλύπτουν όλους τους χώρους της ΣΥΔ, που ικανοποιούν τις απαιτήσεις του προτύπου ΕΛΟΤ EN 54-23 και σύμφωνα με τις προδιαγραφές του κατασκευαστή.

- Δυνατότητα αυτόματης ειδοποίησης της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και του συντονιστή ή/και φροντιστή της ΣΥΔ.

- Ένας (1) φορητός πυροσβεστήρας κατηγορίας πυρκαγιάς F, στο χώρο της κουζίνας, ελάχιστης κατασβεστικής ικανότητας 25F.

- Ανιχνευτής διαρροής αερίων (υγραερίου ή φυσικού αερίου αντίστοιχα), ο οποίος θα πληροί τις απαιτήσεις σχετικών ευρωπαϊκών ή ισοδύναμων προτύπων, στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται συσκευές παρασκευής φαγητού που λειτουργούν με αέριο (υγραέριο ή φυσικό αέριο), ο οποίος και θα διακόπτει την παροχή αερίου.

7. Προσβασιμότητα - Οριζόντια και κάθετη κυκλοφορία

Στις περιπτώσεις Σ.Υ.Δ. ατόμων στις οποίες πρόκειται να διαμείνει έστω και ένα άτομο κινούμενο με αμαξίδιο, εφαρμόζονται οι αντίστοιχες προδιαγραφές που ισχύουν για τις Σ.Υ.Δ. ατόμων με κινητικές αναπηρίες και αναφέρονται παρακάτω.

II. Ειδικές προδιαγραφές Σ.Υ.Δ. για άτομα με κινητικές αναπηρίες

Προκειμένου περί Σ.Υ.Δ. όπου διαμένει έστω και ένα άτομο κινούμενο με αμαξίδιο, εφαρμόζονται επιπλέον οι παρακάτω προδιαγραφές:

1. Δάπεδα

Τα δάπεδα πρέπει να είναι αντιολισθητικά και να καθαρίζονται εύκολα.

2. Στηθαία Εξωστών

Όπως στις Σ.Υ.Δ. για άτομα με νοητική υστέρηση.

3. Πόρτες - Παράθυρα

Εσωτερικές θύρες πλάτους από κάσα σε κάσα 0.90μ. και στις περιπτώσεις της παρ.3δ του άρθρου 11 πλάτους από κάσα σε κάσα 0,75μ., συρόμενων ή ανοιγόμενων, με χειρολαβές τοποθετημένες σε ύψος 0.90-1.20μ από το δάπεδο και με επαρκή χώρο εκατέρωθεν του θυρόφυλλου για ελιγμό του αμαξιδίου (ελεύθερος χώρος διαμέτρου 1.50μ).

Ειδικά για θύρες χώρων υγιεινής πρέπει να προβλέπονται πάντα θύρες ανοιγόμενες προς τα έξω ή συρόμενες.

Στις πόρτες και στα παράθυρα να τοποθετούνται μάνταλα ασφαλείας και στροφείς (μνεντεσέδες) εύχρηστοι και χωρίς αιχμηρά σημεία ή σημεία παγίδευσης του χεριού.

4. Προσβασιμότητα - Οριζόντια και κάθετη κυκλοφορία

Οι Σ.Υ.Δ. πρέπει να είναι προσβάσιμες ή να εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα των ενοίκων που κινούνται με αμαξίδιο ή έχουν δυσκολία κίνησης. Ως δυνατότητα πρόσβασης ορίζεται τόσο η οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση των κτιρίων από το δρόμο (είσοδοι, ανελκυστήρας), όσο και η ευκολία κίνησης και χρήσης των εσωτερικών χώρων των Σ.Υ.Δ. και ιδιαίτερα των χώρων υγιεινής.

Οι είσοδοι των κτιρίων Σ.Υ.Δ. και οι ανελκυστήρες πρέπει να επιτρέπουν την είσοδο και μετακίνηση ατόμων κινουμένων με αμαξίδια σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4067/2012 (ΦΕΚ 79 Α'), ενώ γενικά πρέπει να πληρούνται οι προδιαγραφές προσβασιμότητας που προβλέπονται στη κείμενη νομοθεσία, καθώς και οι σχετικοί κανονισμοί πυρασφάλειας με βάση τον ισχύοντα Κανονισμό Πυροπροστασίας Κτιρίων (π.δ. 41/2018 - ΦΕΚ 80Α').

Η κεντρική είσοδος των κτιρίων Σ.Υ.Δ., οι είσοδοι ανά όροφο και η είσοδος από τους υπόγειους χώρους στάθμευσης - εφόσον προβλέπονται τέτοιοι στο κτίριο- θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι από άτομα με κινητικές αναπηρίες και ειδικότερα από χρήστες αμαξιδίων.

Όπου οι είσοδοι των κατοικιών είναι σε διαφορετικές στάθμες από τη στάθμη του πεζοδρομίου θα πρέπει να προβλέπεται ράμπα κλίσης 5% ή ανελκυστήρας ή -όπου αυτός δεν είναι υποχρεωτικός σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία- θα πρέπει να προβλέπεται κοντά στην είσοδο και στο ίδιο με αυτήν επίπεδο χώρος ικανών διαστάσεων ώστε να φιλοξενήσει, εφόσον χρειαστεί, οποιοδήποτε μηχανικό μέσο κάλυψης της υψομετρικής διαφοράς ακόμη και ανελκυστήρα.

Οι είσοδοι, οι ράμπες, οι ανελκυστήρες και τα άλλα μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών θα κατασκευάζονται σύμφωνα με τις Οδηγίες του ΥΠΕΚΑ: «Είσοδοι κτιρίων», «Ράμπες ατόμων και αμαξιδίων» και «Μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών» αντίστοιχα.

Για την απρόσκοπτη κίνηση των ατόμων που χρησιμοποιούν αμαξίδια πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Διάδρομοι πλάτους 0,90-1,20μ. με εξασφαλισμένο σε όλο το μήκος τους ελάχιστο ελεύθερο - από κάθε εμπόδιο ή έπιπλο - πλάτος 0,90μ.

β) Αποφυγή ανισοσταθμιών στους χώρους της κατοικίας και κατωφλίων ύψους μεγαλύτερου των 2εκ.

γ) Τοποθέτηση διακοπών, πριζών, κομβίων κλήσεως και γενικά μηχανισμών χειρισμού σε μια ζώνη 0,90-1,20μ. από το δάπεδο, πάντα στα ίδια σταθερά σημεία για όλες τις περιπτώσεις (π.χ. οι διακόπτες για το φως στα δεξιά των ανοιγμάτων και κοντά στην κάσα της πόρτας, κλπ), με όσο το δυνατόν πλατύτερη πλακέτα φωσφορίζουσα ή με φωτάκι.

Σημειώνεται ότι όπου είναι αδύνατη η εγκατάσταση ανεγκυστήρα για άτομα με κινητικά προβλήματα, επιτρέπεται η εγκατάσταση αναβατορίου κλίμακας. Ελάχιστες διαστάσεις 0,80m X 1,00m., προτιμώμενες 0,90 X 1,20m. Η πλατφόρμα μπορεί να διαθέτει και αναδιπλούμενο κάθισμα· σε αυτήν τη περίπτωση το πλάτος της πρέπει να αυξηθεί κατά το πάχος του καθίσματος. Πρέπει να υπάρχει σύστημα ασφαλούς συνέχισης της κίνησης σε περίπτωση διακοπής της παροχής ρεύματος. Η κίνηση ελέγχεται από χειριστήρια στο φερόμενο τμήμα και στην αρχή και τέλος της διαδρομής. Η ταχύτητα κίνησης πρέπει να είναι 0,05-0,1m/sec. Η ανυψωτική ικανότητα του συστήματος είναι 250Kg.

III. Ειδικές προδιαγραφές Σ.Υ.Δ. για άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες.

Σε Σ.Υ.Δ. όπου διαμένει έστω και ένα άτομο με αισθητηριακή αναπηρία όρασης, εκτός των γενικών προδιαγραφών, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

Η διακίνηση των ατόμων με προβλήματα όρασης διευκολύνεται από κατευθυντήριους οδηγούς στο δάπεδο διαφορετικής υφής και έντονης χρωματικής αντίθεσης από τα υπόλοιπα στοιχεία, ειδικούς χειρολισθήρες με αρχή και τέλος, πινακίδες με το σύστημα BRAILLE σε κατάλληλο ύψος τοποθετημένες, δάπεδα μη ηχοαπορροφητικά για να αναγνωρίζουν τους άλλους από τον βηματισμό τους, ευκρινή ηχητική σήμανση και χώρους που να μην δημιουργούν αντήχηση.

Οι χώροι στους οποίους κινούνται πρέπει να είναι ελεύθεροι εμποδίων και να μην κρύβουν παγίδες, όπως προεξέχοντα στοιχεία σε ύψος μικρότερο των 2,20μ. χωρίς προβολική επισήμανση στο δάπεδο, ALLER-RETOUR ή ανοιγόμενες πόρτες, εύθραυστα τζάμια κλπ. Τα κουμπιά των ανεγκυστήρων πρέπει να φέρουν ανάγλυφη σήμανση.

Εφόσον στη Σ.Υ.Δ. διαμένουν άτομα με διαταραχές ακοής δεν απαιτούνται οι παραπάνω προδιαγραφές.

Εάν στη Σ.Υ.Δ. διαμένουν, εκτός των ατόμων με αισθητηριακές αναπηρίες, και άτομα με κινητικές αναπηρίες, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 13 παρ. II της παρούσης.

Άρθρο 14

Προδιαγραφές Χώρων

1. Γενικά

Όλοι οι οριζόμενοι χώροι αποσκοπούν στην άνετη, ασφαλή και ήρεμη διαμονή των ενοίκων στη Σ.Υ.Δ. Τα μεγέθη των επιφανειών των χώρων είναι τα ελάχιστα και

επιτρέπεται οποιαδήποτε επιπλέον ανάπτυξη των χώρων, πάντα με κριτήριο τη διευκόλυνση των ενοίκων της Σ.Υ.Δ.

Προκειμένου να εξυπηρετείται όσο το δυνατόν μεγαλύτερο φάσμα ενοίκων, σε Σ.Υ.Δ. που κατοικούν άτομα είτε με νοητική υστέρηση είτε με βαριές και πολλαπλές αναπηρίες είτε με διαφορετικού είδους αναπηρίες, θα ισχύουν οι μέγιστες κατά τις κτιριακές ανάγκες ελάχιστες προδιαγραφές επικουρούμενες με τις κατά περίπτωση αναπηρίας ιδιαίτερες προδιαγραφές.

Σε Σ.Υ.Δ. που διαμένουν άτομα με προβλήματα όρασης, όλες οι επιφάνειες στο χώρο δεν πρέπει να αντανακλούν έντονα το φως, αλλά να είναι από «ματ» χρωματισμούς, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αντανακλάσεις.

2. Καθιστικό και Τραπεζαρία

Το καθιστικό και η τραπεζαρία μπορεί να αποτελούν είτε ένα ενιαίο χώρο είτε δύο συνεχόμενους χώρους που θα επιτρέπουν και τις δύο λειτουργίες είτε δύο ανεξάρτητους χώρους που θα εξυπηρετούν το σύνολο των ενοίκων κάθε Σ.Υ.Δ.

Στην περίπτωση ενός ενιαίου ή δύο συνεχόμενων χώρων πρέπει να εξασφαλίζονται τουλάχιστον 4,50 μ²/ένοικο.

Στην περίπτωση δύο ανεξαρτήτων χώρων πρέπει να εξασφαλίζονται για το καθιστικό τουλάχιστον 2,50 μ²/ένοικο και για την τραπεζαρία τουλάχιστον 2,00 μ²/ένοικο.

Για τον υπολογισμό των ως άνω απαιτούμενων εμβαδών, ως αριθμός ενοίκων υπολογίζεται για μεν τις Σ.Υ.Δ. 1-4 ατόμων ο αριθμός των ενοίκων συν ένα (+1) άτομο επί πλέον, για δε τις Σ.Υ.Δ. 5-9 ατόμων ο αριθμός των ενοίκων συν δύο (+2) άτομα επί πλέον.

Σε κάθε περίπτωση, το εμβαδόν των ως άνω χώρων δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 12,00μ² για τον ενιαίο χώρο και από 10,00 και 8,00μ² για τους δύο χώρους καθιστικού και τραπεζαρίας αντίστοιχα.

Στις περιπτώσεις στις οποίες στη Σ.Υ.Δ. πρόκειται να διαμείνει έστω και ένα άτομο με κινητική δυσκολία, α) ο σχεδιασμός και η τοποθέτηση των επίπλων στο χώρο θα πρέπει να επιτρέπει την κίνηση και περιστροφή του αμαξιδίου, β) τα έπιπλα θα πρέπει να έχουν γωνίες στρογγυλεμένες και όσο το δυνατόν λιγότερες προεξοχές, γ) το ύψος των τραπεζιών πρέπει να είναι τέτοιο που να επιτρέπει την προσέγγιση αμαξιδίου, δηλαδή περίπου 70 εκ. από το δάπεδο.

Στις Σ.Υ.Δ. που προορίζονται για άτομα με αναπηρίες όρασης, τα έπιπλα που θα τοποθετηθούν πρέπει να είναι από υλικά ζεστά στην αφή (π.χ. ξύλο), να μην έχουν αιχμηρές απολήξεις, να μην προεξέχουν επικίνδυνα και να έχουν επιγραφές Braille όπου είναι απαραίτητο.

3. Κουζίνα

Ο χώρος πρέπει να επιτρέπει την τοποθέτηση όλου του απαραίτητου εξοπλισμού και θα αποτελεί είτε ανεξάρτητο χώρο είτε εσοχή σε συνέχεια του καθιστικού ή της τραπεζαρίας.

Για έναν έως δύο ενοίκους απαιτείται εμβαδόν χώρου τουλάχιστον 6,00 μ², για τρεις ενοίκους 8,00 μ², για τέσσερις ενοίκους 9,00 μ², για πέντε έως έξι ενοίκους 10,00 μ² και για επτά έως και εννέα ενοίκους 12,00 μ². Στα ως άνω ελάχιστα απαιτούμενα εμβαδά περιλαμβάνονται και τα ερμάρια.

Για τις περιπτώσεις στις οποίες στη Σ.Υ.Δ. πρόκειται να διαμείνει έστω και ένα άτομο κινούμενο με αναπηρικό αμαξίδιο, εκτός των παραπάνω απαιτήσεων, πρέπει:

- α) κάτω από τους πάγκους να προβλέπονται υποδοχές σε 0.80μ. από το δάπεδο και για βάθος 0.60μ., ώστε να μπαίνουν κάτω από τον πάγκο και τα μπράτσα του αμαξιδίου, όταν χρειάζεται κατά μέτωπο προσέγγιση,
- β) στις θέσεις των ερμαρίων και των ηλεκτρικών συσκευών να προβλέπονται άνετες κατά μήκος εσοχές για τα πόδια, ύψους 0.20μ. από το δάπεδο και βάθους 0.15μ.,
- γ) όλες οι εξωτερικές σωληνώσεις να μονώνονται, ιδίως κάτω από το νεροχύτη, προς αποφυγήν εγκυαμάτων.
- δ) στο κάτω τμήμα των ερμαρίων να προβλέπονται συρόμενα θυρόφυλλα, που δεν εμποδίζουν την κίνηση, καθώς και συρόμενα ράφια με οπές κυκλικές Φ14-20εκ. ή ελαφρά ελλειπτικές, για τη σταθερή τοποθέτηση σκευών, και περιστρεφόμενα ή συρόμενα ράφια-καλάθια,
- ε) όλοι οι πάγκοι εργασίας να βρίσκονται στο ίδιο ύψος με τις εστίες μαγειρέματος για εύκολη μεταφορά των σκευών,

στ) τα ράφια να βρίσκονται σε ύψος μέχρι 1.40μ.

Στις περιπτώσεις στις οποίες στη Σ.Υ.Δ. πρόκειται να διαμείνει έστω και ένα άτομο με αναπηρίες όρασης, πρέπει να προβλέπονται συσκευές με διακόπτες με ενδείξεις ανάγλυφες και με έντονη χρωματική διαφορά.

4. Υπνοδωμάτια

Τα υπνοδωμάτια θα είναι μονόκλινα ή δίκλινα (για την περίπτωση συγκατοίκησης ζευγαριού με αναπηρία ή συγκατοίκησης συγγενών ή ενοίκων ίδιου φύλου με αναπηρία κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 1 εδ. α, της παρούσης).

Οι ελάχιστες διαστάσεις των υπνοδωματίων είναι:

- α) Για τα άτομα με νοητικές ή αισθητηριακές αναπηρίες, ως ελάχιστες διαστάσεις των υπνοδωματίων ορίζονται:

Ελάχιστο Εμβαδόν (μ²)

Ελάχιστο μήκος πλευρών (μ.μ.)

Μονόκλινο 9,00μ² - 2,80μ.

Δίκλινο 12,00μ² - 2,80μ.

Τα ως άνω μεγέθη (εμβαδά και διαστάσεις) είναι καθάρια και δεν περιλαμβάνουν τα εντοιχισμένα ερμάρια. Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν εντοιχισμένα ερμάρια, ο χώρος πρέπει να προσαυξάνεται ανάλογα.

Επιτρέπεται απόκλιση από το ελάχιστο μήκος πλευρών μέχρι και 5% εφόσον εξασφαλίζεται η άνετη διακίνηση των φιλοξενουμένων και ικανοποιητική διάταξη των επίπλων, σε σχέση με τα ερμάρια και τα κουφώματα. Τα υπνοδωμάτια θα πρέπει να διαθέτουν ερμάρια αριθμού αντίστοιχου των ενοίκων που διαμένουν σε αυτά.

Ειδικότερα το δωμάτιο ενοίκου με αυτισμό πρέπει να έχει επένδυση στους τοίχους, από το δάπεδο μέχρι ύψος 1,80m με ένα υλικό μαλακό πλαστικό πάχους τουλάχιστον 0,15m (τύπου αφρολέξ), το οποίο επενδύεται με μαλακό ύφασμα. Επίσης, με το ίδιο υλικό επενδύεται και το πίσω μέρος της πόρτας.

- β) Για τα άτομα με σοβαρή εγκεφαλική παράλυση και τα άτομα με κινητικές αναπηρίες (χρήστες αμαξιδίου), ως ελάχιστες διαστάσεις των υπνοδωματίων ορίζονται:

Ελάχιστο Εμβαδόν (μ²)

Ελάχιστο μήκος πλευρών (μ.μ.)

Μονόκλινο 12,00μ² - 3,20μ.

Δίκλινο 16,00μ² - 3,20μ.

Τα ως άνω μεγέθη (εμβαδά και διαστάσεις) είναι καθάρια και δεν περιλαμβάνουν τα εντοιχισμένα ερμάρια. Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν εντοιχισμένα ερμάρια, ο χώρος πρέπει να προσαυξάνεται ανάλογα.

Επιτρέπεται απόκλιση από το ελάχιστο μήκος πλευρών μέχρι και 5% εφόσον εξασφαλίζεται η άνετη διακίνηση των φιλοξενουμένων και ικανοποιητική διάταξη των επίπλων, σε σχέση με τα ερμάρια και τα κουφώματα. Τα υπνοδωμάτια θα πρέπει να διαθέτουν ερμάρια αριθμού αντίστοιχου των ενοίκων που διαμένουν σε αυτά.

Επίσης, πρέπει να εξασφαλίζεται ελεύθερος χώρος διαμέτρου 1.50μ., καθώς και διαδρόμου πλάτους 1.10μ. και στις τρεις πλευρές του κρεβατιού, ώστε ο χρήστης αμαξιδίου να μπορεί να προσεγγίσει και να στρώσει μόνο του το κρεβάτι του. Σε περίπτωση που σε μία από τις τρεις πλευρές το πλάτος είναι μόνο 80-90εκ., τότε οι άλλες δύο απαιτούν πλάτος 1.20μ. για να είναι δυνατή η κίνηση του αμαξιδίου (επισημαίνεται ότι το 1.10μ. επαρκεί για την παράλληλη προσέγγιση του κρεβατιού από αμαξίδιο, το 1.20μ. απαιτείται εάν ο χρήστης αμαξιδίου χρειάζεται και την βοήθεια άλλου προσώπου, ενώ στην περίπτωση κάθετης προσέγγισης του κρεβατιού απαιτούνται τουλάχιστον 1.40-1.50μ.).

5. Χώροι Υγιεινής

Ο αριθμός και το είδος των χώρων ποικίλουν ανάλογα με τον αριθμό των ενοίκων και καθορίζονται ως εξής:

- Για Σ.Υ.Δ. μέχρι 2 ενοίκων απαιτείται τουλάχιστον ένας χώρος υγιεινής (W.C./ντους ή W.C./λουτρό).

- Για Σ.Υ.Δ. 1-4 ενοίκων απαιτούνται τουλάχιστον δύο χώροι υγιεινής (W.C./ντους ή W.C./λουτρό).

- Για τις Σ.Υ.Δ. 5-9 ατόμων απαιτείται ένας (1) χώρος υγιεινής (W.C./ντους ή W.C./λουτρό) ανά δωμάτιο (μονόκλινο ή δίκλινο).

Τοποθετούνται επιπλέον χειρολαβές στην αρμόζουσα θέση στο νιπτήρα, τη λεκάνη και το ντους ή το λουτρό.

Ανεξάρτητα από τον αριθμό των ενοίκων, η ύπαρξη W.C./ντους ΑμεΑ, ελάχιστου εμβαδού 5,00 μ², είναι υποχρεωτική όταν τουλάχιστον ένας από τους ενοίκους της Σ.Υ.Δ. έχει κινητικά προβλήματα. Στην περίπτωση αυτή:

- Για Σ.Υ.Δ. μέχρι 2 ενοίκων ο απαιτούμενος χώρος υγιεινής θα πρέπει να είναι W.C./ντους ΑμεΑ, ελάχιστου εμβαδού 5,00 μ².

- Για Σ.Υ.Δ. 1-4 ενοίκων, ο ένας από τους δύο χώρους υγιεινής να είναι W.C./ντους ΑμεΑ, ελάχιστου εμβαδού 5,00 μ².

- Για τις Σ.Υ.Δ. 5-9 ατόμων, απαιτείται η ύπαρξη W.C./ντους ΑμεΑ, ελάχιστου εμβαδού 5,00 μ², στο δωμάτιο που προορίζεται για ένοικο χρήστη αμαξιδίου.

Οι προδιαγραφές των χώρων υγιεινής W.C./ντους ΑμεΑ έχουν ως εξής:

- α) Όσον αφορά τον νιπτήρα, καθρέπτη, λεκάνη, σύστημα κλήσης βοήθειας τελειώματα δαπέδων και εγκατάσταση ντους, πρέπει:

- Ο νιπτήρας να απέχει 0.85μ. από το δάπεδο για το επάνω μέρος του και 0.70μ. για το κάτω, ενώ η αποχέ-

τευση του νιπτήρα δεν θα ενοχλεί τα γόνατα του χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου.

- Ο καθρέπτης να τοποθετείται πάνω από το νιπτήρα με ελαφριά κλίση, ενώ το κάτω μέρος του να βρίσκεται σε ύψος 1.00μ. από το δάπεδο και το επάνω 2.00μ.

- Η λεκάνη να τοποθετείται μπροστά και δίπλα από μια πλευρά της λεκάνης, ώστε να εξασφαλίζει αρκετό χώρο για μετωπική ή πλάγια προσέγγιση ατόμου σε αμαξίδιο. Το ύψος της λεκάνης πρέπει να είναι 0.45μ. για να διευκολύνεται η μετακίνηση του χρήστη από το αμαξίδιο στη λεκάνη, ενώ πρέπει να υπάρχει πλάτη ύψους τουλάχιστον 0.30μ. από την επιφάνεια του καλύμματος. Δίπλα στη λεκάνη πρέπει να αγκυρώνεται μη ολισθηρή σπαστή χειρολαβή μήκους περίπου 0.75μ. με το επάνω μέρος της σε ύψος 0.70μ. από το δάπεδο, ενώ η διάμετρος της πρέπει να είναι 30χιλ. - 40 χιλ. (1½' περίπου).

- Οι διακόπτες φωτισμού πρέπει να έχουν πλακέτα με μεγάλη επιφάνεια και να τοποθετούνται σε ύψος 0.90μ. - 1.20μ. από το δάπεδο.

- Σε όλους τους χώρους υγιεινής πρέπει να προβλέπονται κρεμάστρες σε δύο ύψη, στο 1.20μ. και 1.80μ. από το δάπεδο, σε κατάλληλες θέσεις του χώρου.

β) Όσον αφορά την περιοχή του ντους, αυτή διαμορφώνεται συνεπίπεδα με το υπόλοιπο δάπεδο είτε με τη χρήση κεραμικών πλακιδίων μικρών διαστάσεων (5x5 ή 10x10 εκ.) ώστε να είναι δυνατή η διαμόρφωση των απαραίτητων κλίσεων για την απορροή των υδάτων, είτε με την τοποθέτηση ειδικής χωνευτής ντουζιέρας. Γενικά απαγορεύεται η τοποθέτηση κλασσικής τυποποιημένης ή χτιστής ντουζιέρας και η κατασκευή οποιουδήποτε χτιστού περιζώματος για τον καθορισμό του χώρου, αφού εμποδίζεται έτσι η πρόσβαση ατόμων με δυσκολία στην κίνηση.

Σε περίπτωση ύπαρξης μπανιέρας, αυτή θα πρέπει να εξοπλιστεί με ειδικές χειρολαβές και ειδικό καθισματάκι. Στο ένα άκρο της πρέπει να κατασκευάζεται πεζούλι μόνιμο στο οποίο θα μεταφέρεται ο χρήστης αμαξιδίου, για να ολισθήσει σιγά-σιγά στην μπανιέρα στηριζόμενος στα χέρια του, ή αντίστροφα κατά την έξοδό του από αυτή. Το ύψος του πεζουλιού και της μπανιέρας πρέπει να είναι το ίδιο με αυτό του αναπηρικού καθίσματος (περίπου 0.50μ. από το δάπεδο).

Ο χώρος υγιεινής θα έχει δάπεδο αντιολισθητικό, θύρα ανοιγόμενη προς τα έξω ή συρόμενη και θα περιλαμβάνει τα είδη και τον αριθμό του εξοπλισμού (λεκάνη, νιπτήρα, χειρολαβές, καθρέπτη κ.λπ.), όπως αυτά ορίζονται από το άρθρο 4 της οικ. 52487/16-11-2001 απόφασης «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε υφιστάμενα κτίρια» (ΦΕΚ 18/Β'/2002). Επίσης, θα επιδιώκεται η κατά το δυνατόν εξασφάλιση των απαραίτητων διαστάσεων για τον ελιγμό των αμαξιδίων των ατόμων με κινητικές αναπηρίες.

6. Πρόσθετοι Χώροι

1. Στις Σ.Υ.Δ. 5-9 ατόμων πρέπει να υφίστανται επί πλέον και οι ακόλουθοι χώροι:

α. Γραφείο Προσωπικού Υποστήριξης ελάχιστου εμβαδού 10,0 μ² για τις συναντήσεις του Προσωπικού Υποστήριξης, την επικοινωνία και τη συνεργασία με τους γονείς ή δικαστικούς συμπαραστάτες των ενοίκων.

β. Κοιτώνας Προσωπικού Υποστήριξης για την ανάπαυση και τυχόν διανυκτέρευση του Προσωπικού Υποστήριξης της Σ.Υ.Δ.

γ. Ένας χώρος υγιεινής (W.C./ντους ή W.C./λουτρό) ειδικά για το Προσωπικό Υποστήριξης.

2. Στις περιπτώσεις των παρ. 3β και 3γ του άρθρου 11 της παρούσας, οι πρόσθετοι χώροι Υποστήριξης των επιμέρους Σ.Υ.Δ. δύναται να είναι κοινοί εκτός του χώρου διανυκτέρευσης.

Άρθρο 15

Μεταβατικές και λοιπές Διατάξεις

1. Η Δ12/ΓΠ,οικ. 62866/1832 από 30.11.2018 απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Β'5582) καταργείται από την ημέρα δημοσίευσης της παρούσας.

2. Τυχόν εκκρεμούσες αιτήσεις για χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας, που κατατέθηκαν μετά τη δημοσίευση της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1, εξετάζονται με τις διατάξεις της παρούσας.

3. Υφιστάμενες στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης και Αυτόνομης Διαβίωσης που ήδη λειτουργούν με νόμιμη άδεια ίδρυσης και λειτουργίας συνεχίζουν να λειτουργούν με το προϋφιστάμενο νομοθετικό καθεστώς και οφείλουν να προσαρμοστούν μόνον στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 4, 5 και 7 της παρούσας εντός δύο ετών από τη δημοσίευσή της.

Το ίδιο ισχύει και για τους Φορείς, οι οποίοι κατά τη δημοσίευση της παρούσας είτε έχουν προβεί στην ανέγερση εγκαταστάσεων για την κατασκευή των οποίων έχουν διατεθεί κοινοτικοί ή κρατικοί πόροι και δεν έχουν λάβει άδεια ίδρυσης και λειτουργίας είτε έχουν λάβει αποδεδειγμένα προέγκριση από λειτουργικής άποψης για την λειτουργία Σ.Υ.Δ. βάσει του προϋφιστάμενου καθεστώτος ή άδεια οικοδομής για την κατασκευή της Σ.Υ.Δ. από την αρμόδια υπηρεσία δόμησης.

Άρθρο 16

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 20 Μαρτίου 2019

Οι Αναπληρωτές Υπουργοί

Εργασίας, Κοινωνικής
Ασφάλισης και Κοινωνικής
Αλληλεγγύης

Οικονομικών

ΘΕΑΝΩ ΦΩΤΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσίευματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

